

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Správa o stave školstva na Slovensku na verejnú diskusiu

Príloha č. 3

Medzinárodné porovnanie výdavkov na vzdelávanie

Bratislava, marec 2013

Obsah

OBSAH.....	2
1. METODIKY VYKAZOVANIA VÝDAVKOV NA VZDELÁVANIE.....	3
2. METODIKA UOE (UNESCO/OECD/EUROSTAT)	4
2.1. CHARAKTERISTIKA METODIKY	4
2.2. ÚDAJE ZA SR	6
2.3. MEDZINÁRODNÉ POROVNANIE VÝDAVKOV	7
2.3.1. Celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie.....	7
2.3.2. Verejné vs. súkromné výdavky na vzdelávacie inštitúcie	8
2.3.3. Výdavky vzdelávacích inštitúcií na jedného žiaka.....	8
2.3.4. Verejné výdavky na vzdelávanie.....	9
3. METODIKA COFOG	10
3.1. CHARAKTERISTIKA METODIKY	10
3.2. ÚDAJE ZA SR	10
3.3. MEDZINÁRODNÉ POROVNANIE	11
ZOZNAM OBRÁZKOV.....	13
ZOZNAM TABULIEK.....	13
ZOZNAM RÁMČEKOV.....	13

1. Metodiky vykazovania výdavkov na vzdelávanie

(1) Existujú dve metodiky pre medzinárodné porovnávanie výdavkov na vzdelávanie: UOE a COFOG.

(2) Metodika UOE (Unesco/OECD/Eurostat) je základnou metodikou, ktorá zabezpečuje medzinárodne porovnateľné dáta. Metodika pokrýva špeciálne len oblasť vzdelávania. Na Slovensku pripravuje údaje podľa tejto metodiky Ústav informácií a prognóz školstva. Následne ich používajú medzinárodné organizácie ako OECD, Eurostat a Unesco, ktoré na základe údajov získaných z rôznych krajín vypracovávajú a zverejňujú ich porovnanie.

(3) V rámci metodiky UOE sa výdavky na vzdelávanie triedia podľa:

- a) zdroja financovania (verejné, súkromné, zahraničné),
- b) typu transakcie (priame výdavky na vzdelávacie inštitúcie, transfery domácnostiam, výdavky domácností),
- c) úrovne vzdelávania – ISCED 97¹.

(4) Medzinárodne porovnateľné údaje o verejných výdavkoch vo všeobecnosti, a v rámci toho aj pre vzdelávanie, sa zabezpečujú aj pomocou funkčnej klasifikácie výdavkov verejnej správy COFOG (Classification of the Functions of Government). V prípade Slovenska nie sú verejné výdavky na vzdelávanie publikované s členením na jednotlivé stupne vzdelania (Štatistický úrad SR ich má k dispozícii, ale ich pre nízku kvalitu ich nepublikuje).

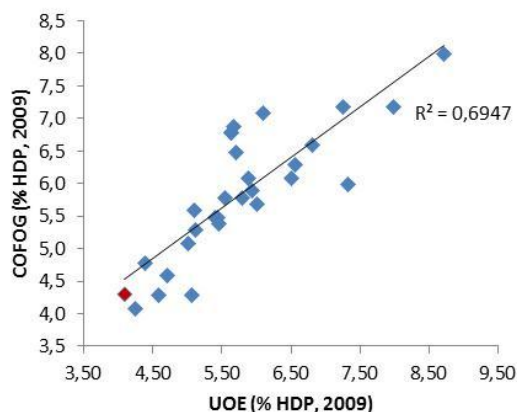
(5) Medzi metodikou UOE a COFOG existujú viaceré rozdiely. Dôležité je však spomenúť, že metodika COFOG je východiskom pri tvorbe údajov podľa metodiky UOE, z dôvodu, že funkčná klasifikácia je rozpočtovou klasifikáciou, t.j. sú podľa nej rozpočtované a vykazované jednotlivé výdavkové položky verejnej správy.

Metodika UOE	COFOG
Nie je rozpočtovou klasifikáciou	Rozpočtová klasifikácia
Pokrýva len vzdelávanie	Pokrýva aj iné oblasti
Pokrýva čiastočne aj súkromné výdavky	Pokrýva len výdavky verejnej správy
Pokrýva iba formálne vzdelávanie	Pokrýva taktiež neformálne vzdelávanie (napr. zariadenia a inštitúcie celoživotného vzdelávania)
Časť výdavkov vzdelávacích inštitúcií, ktorá je financovaná zo súkromných zdrojov, nezahŕňa do verejných výdavkov na vzdelávanie.	Časť výdavkov vzdelávacích inštitúcií, ktorá je financovaná zo súkromných zdrojov, je zahrnutá do verejných výdavkov na vzdelávanie.
Do výdavkov na vzdelávanie zahrňuje aj výskumné aktivity v rámci inštitúcií terciárneho vzdelávania.	Výdavky na výskum a vývoj inštitúcií terciárneho vzdelávania priraduje k príslušným vecným oblastiam, tzv. funkciám (napr. 01.4 Základný výskum, 07.5 Výskum vývoj v oblasti zdravia, atď.).
Medzi výdavky na vzdelávanie zahŕňa aj niektoré transfery domácnostiam (napr. rodinné prídavky).	Rodinné prídavky sú súčasťou sociálnych dávok, nie výdavkov na vzdelávanie.

(6) Verejné výdavky na vzdelávanie vykázané podľa metodiky UOE a COFOG v prípade krajín EÚ značne korelujú, ale v niektorých prípadoch sú rozdiely výraznejšie. V prípade Slovenska boli do roku 2003 medzi výdavkami podľa týchto metodík výraznejšie rozdiely. Od roku 2003 sa výdavky podľa oboch metodík vyvíjajú približne na rovnakej úrovni.

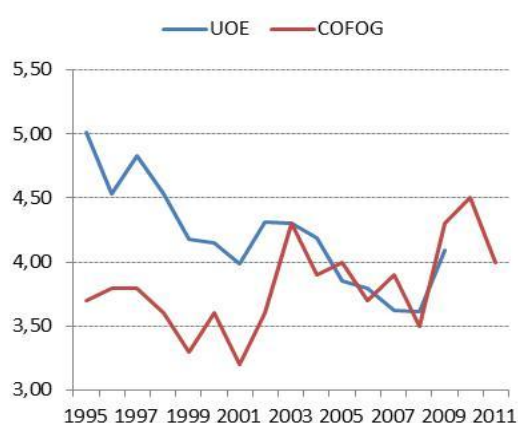
¹ V roku 2011 bola schválená revízia Medzinárodnej štandardnej klasifikácie vzdelávania (ISCED – International Standard Classification of Education), pričom bude prvýkrát použitá pri zbere dát v roku 2014.

Obrázok 1 Verejné výdavky na vzdelávanie krajín EÚ (UOE vs. COFOG, % HDP, 2009)

Zdroj: Eurostat

Obrázok 2 Vývoj verejných výdavkov na vzdelávanie (UOE vs. COFOG, % HDP)

Zdroj: Eurostat

2. Metodika UOE (Unesco/OECD/Eurostat)

2.1. Charakteristika metodiky

(7) Údaje o financovaní sú zbierané prostredníctvom tzv. tabuliek FIN-1 a FIN-2 systému UOE, do ktorých jednotlivé krajiny zaznamenávajú výdavky na vzdelávanie v rôznych členeniach. Výdavky na vzdelávanie v metodike UOE sú členené v troch dimenziách, ktoré sú zobrazené v tabuľke č. 1:

- Prvá dimenzia, vyznačená na horizontálnej osi, definuje miesto, kam sú výdavky na vzdelávanie smerované – do vzdelávacích inštitúcií (školy, školské zariadenia, vysoké školy a ďalšie inštitúcie, ktoré sa priamo podieľajú na poskytovaní podpory a pomoci pri vzdelávaní) alebo mimo týchto vzdelávacích inštitúcií (súkromný nákup tovarov a služieb).
- Druhá dimenzia, na zvislej osi, definuje výdavky na vzdelávanie podľa účelu – na vlastné vzdelávanie, výskum a vývoj a servisné služby spojené so vzdelávaním (ako sú stravovanie, ubytovanie a ďalšie podporné činnosti, potrebné pre realizáciu vzdelávania).
- Tretia dimenzia charakterizuje zdroje financovania výdavkov s členením na verejné zdroje, vrátane medzinárodných (bledomodré vyznačenie), súkromné z domácností a ostatných subjektov (sýtomodré vyfarbenie) ako aj súkromné zdroje s verejnou dotáciou (sivé vyfarbenie).

(8) Údaje sú navyše členené podľa stupňov vzdelávania ISCED.

Tabuľka 1 Členenie výdavkov na vzdelávanie

	Výdavky na vzdelávacie inštitúcie (napr. školy, univerzity, ostatné školské zariadenia a inštitúcie)	Výdavky na vzdelávanie mimo vzdelávacích inštitúcií (napr. súkromný nákup materiálu a vzd. služieb)
Výdavky len na vlastné vzdelávanie	napr. verejné výdavky na vzdelávací servis vo vzdelávacích inštitúciách. napr. dotované súkromné výdavky len na vzdel. v inštitúciách. napr. súkromné výdavky na školné	napr. dotované súkromné výdavky na materiál a knihy. napr. súkromné výdavky na doučovanie, nákup školského materiálu, kníh a učebných pomôcok
Výdavky na výskum a vývoj	napr. verejné výdavky na univerzitný výskum. napr. súkromné zdroje na výskum a vývoj od sponzorov.	
Výdavky na servisné služby iné ako vzdelávacie	napr. verejné výdavky na servisné služby. napr. súkromné výdavky na poplatky na servisné služby	napr. dotované súkromné výdavky životné náklady/ na zľavnené cestovné. napr. súkromné výdavky na živ. náklady a cestovné

- Verejné zdroje,
- Súkromné zdroje,
- Súkromné zdroje s verejnou dotáciou

(9) Metodika pokrýva všetky verejné výdavky na vzdelávanie bez ohľadu na to, či sú vynaložené na inštitúcie alebo ide o transfer súkromným subjektom na úhradu životných nákladov študentov alebo na vzdelávacie služby. V prípade súkromných výdavkov sú pokryté len tie, ktoré priamo súvisia s tovarmi a službami súvisiacimi so vzdelávaním.

(10) Dva kľúčové indikátory výdavkov, ktoré sa vo verejnej diskusii používajú, sú nasledovné:

- a) celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie,
- b) celkové verejné výdavky na vzdelávanie.

(11) Celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie zahŕňajú výdavky, ktoré smerujú na vzdelávacie inštitúcie (školy) z verejných zdrojov, zo zahraničia, od študentov a domácností, ako aj od iných súkromných jednotiek. Je to suma zdrojov, s ktorými vzdelávacie inštitúcie hospodária.

(12) Celkové verejné výdavky na vzdelávanie sa skladajú z dvoch častí. Prvou sú verejné výdavky na vzdelávacie inštitúcie, druhou zložkou sú transfery a platby z verejných zdrojov na vzdelávacie účely súkromným subjektom, t.j. či už študentom alebo iným subjektom (napr. štipendiá, atď.). Celkové verejné výdavky na vzdelávanie sú preto vyššie ako verejné výdavky na vzdelávacie inštitúcie.

Rámček 1 Členenie údajov v metodike UOE

Zdroje, z ktorých poskytujú ekonomiky prostriedky na vzdelávanie, možno zaradiť do týchto kategórií:

- vládne (verejné) zdroje
- mimovládne (súkromné) zdroje
- zdroje medzinárodných agentúr a iné zahraničné zdroje

Vládne (verejné) zdroje sú poskytované:

- vo forme priamych výdavkov na vzdelávacie inštitúcie
- ako transfery v rámci verejnej správy (určené na vzdelávanie)
- ako transfer súkromným osobám (domácnosti a iné inštitúcie)

Mimovládne (súkromné) zdroje môžu pochádzať od:

- domácností - študentov a ich rodín
- ostatných súkromných subjektov - súkromné podniky a neziskové organizácie (vrátane náboženských a dobročinných organizácií)

Zdroje medzinárodných agentúr a iné zahraničné zdroje môžu byť vyplácané vládam alebo priamo vzdelávacím inštitúciám.

Metodika UOE taktiež člení výdavky vynaložené vzdelávacími inštitúciami na jednotlivé výdavkové kategórie v rámci inštitúcií a podľa ISCED. Výdavkové kategórie zahŕňajú:

- výdavky na odmeny zamestnancov
 - hrubé mzdy
 - výdavky na dôchodkové zabezpečenie
 - iné nemzdové náhrady.
- iné bežné výdavky
 - výdavky na zmluvné a nakúpené služby,
 - výdavky na ostatné prostriedky,
 - pomoc vzdelávacích inštitúcií študentom,
 - iné vyžadované platby.
- kapitálové výdavky (na predmety s dobou životnosti viac ako 1 rok)
 - výdavky na výstavbu, obnovu a veľké opravy budov
 - výdavky na ich nové alebo náhradné zariadenie

2.2. Údaje za SR

(13) Nasledujúca tabuľka uvádza základné členenie výdavkov na vzdelávanie pre SR. Potrebne je zdôrazniť, že od roku 2010 došlo k metodickej zmene vykazovania údajov zo štrukturálnych fondov EÚ. Do roku 2010 boli vykazované v rámci zdrojov zo zahraničia, od roku 2010 sú vykazované ako priame verejné výdavky.

(14) Výdavky na vzdelávacie inštitúcie zo zahraničia a súkromné výdavky na vzdelávacie inštitúcie zahŕňajú v prípade Slovenska len výdavky na verejné inštitúcie. V prípade súkromného školstva od predškolskej výchovy až po vyššie stredné vzdelávanie sú zahrnuté len financie poskytované z verejných zdrojov. V prípade súkromných vysokých školách nie sú vyčíslené žiadne výdavky. Absencia týchto údajov je dôsledkom nedostupnosti takýchto údajov nakoľko súkromné inštitúcie nie sú v tejto oblasti viazané povinnosťou ich vykazovať.

Tabuľka 2 Vývoj výdavkov na vzdelávanie v SR (% HDP)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie	4,74	4,39	4,34	3,96	4,07	4,75	4,80
Priame verejné výdavky na vzdelávacie inštitúcie	3,97	3,66	3,67	3,34	3,30	3,74	4,24
Výdavky na vzdelávacie inštitúcie zo zahraničia	0,02	0,03	0,05	0,08	0,07	0,30	0,02
Celkové súkromné výdavky na vzdelávacie inštitúcie	0,75	0,70	0,62	0,53	0,70	0,72	0,54
Celkové verejné výdavky na vzdelávanie	4,19	3,85	3,88	3,62	3,61	4,09	4,59
Priame verejné výdavky na vzdelávacie inštitúcie	3,97	3,66	3,67	3,34	3,30	3,74	4,24
Celkové verejné transfery súkromnému sektoru	0,22	0,19	0,21	0,28	0,31	0,35	0,35

Zdroj: ÚIPŠ

2.3. Medzinárodné porovnanie výdavkov

2.3.1. Celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie

(15) Celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie v roku 2009 v Slovenskej republike predstavovali objem rovnajúci sa 4,75 % HDP. Priemer krajín OECD bol 6,2 % HDP a EÚ21 5,9 % HDP.

Tabuľka 3 Výdavky na vzdelávacie inštitúcie podľa stupňa vzdelávania (2009, % HDP)

	Predškolské	Základné a stredné	Vysokoškolské	Spolu
OECD	0,5	4	1,6	6,2
EU21	0,6	3,8	1,4	5,9
SK	0,5	3,1	0,9	4,7
V3	0,6	3,2	1,2	5,1
SK/OECD (%)	91,9	77,3	59,8	76,2

Zdroj: OECD

(16) Pri pohľade na jednotlivé úrovne vzdelávania je zrejmé, že Slovensko vynakladá v pomere k HDP relatívne najmenej peňazí na vysoké školy. Vzhľadom k HDP boli výdavky na vzdelávanie na Slovensku v roku 2009 len o 0,1 p.b. vyššie než v roku 1995. Priemer krajín OECD v tomto období stúpol až o 0,8 p.b.

Tabuľka 4 Výdavky na vzdelávacie inštitúcie podľa stupňa vzdelávania (% HDP, 1995, 2000, 2005)

	Základné a stredné				Vysokoškolské				Spolu			
	1995	2000	2005	2009	1995	2000	2005	2009	1995	2000	2005	2009
SK	3,1	2,7	2,9	3,1	0,7	0,8	0,9	0,9	4,6	4,1	4,4	4,7
OECD	3,6	3,5	3,8	4	1,2	1,3	1,5	1,6	5,4	5,3	5,8	6,2
V3	3,4	3,1	3,3	3,2	0,8	0,9	1,2	1,2	4,9	4,7	5,2	5,1
SK/OECD	84,3	75,7	76,5	77,3	59,7	59,6	62,7	59,8	86,7	75,9	76,1	76,2

Zdroj: OECD

2.3.2. Verejné vs. súkromné výdavky na vzdelávacie inštitúcie

(17) Z hľadiska zdrojov financovania vzdelávacích inštitúcií v pomere k HDP Slovensko zaostáva najmä vo financovaní z verejných zdrojov. Financovanie zo súkromných zdrojov (vrátane zahraničných zdrojov) zohráva v rámci krajín OECD relatívne najdôležitejšiu úlohu v prípade vysokoškolského vzdelávania.

Tabuľka 5 Výdavky na vzdelávacie inštitúcie podľa stupňa a zdroja (2009, % HDP)

	Predškolské			Základné a stredné			Vysokoškolské			Spolu		
	Verejné	Súkromné	Spolu	Verejné	Súkromné	Spolu	Verejné	Súkromné	Spolu	Verejné	Súkromné	Spolu
OECD	0,5	0,1	0,6	3,7	0,3	4,0	1,1	0,5	1,6	5,4	0,9	6,3
EU21	0,5	0,1	0,6	3,7	0,2	3,9	1,2	0,3	1,5	5,5	0,5	6,0
SK	0,4	0,1	0,5	2,7	0,3	3,1	0,7	0,3	0,9	4,1	0,6	4,7
V3	0,6	0,1	0,6	3,0	0,2	3,3	1,0	0,4	1,4	4,7	0,7	5,3

Zdroj: OECD

2.3.3. Výdavky vzdelávacích inštitúcií na jedného žiaka

(18) Časť rozdielov vo financovaní školstva je spôsobená počtom žiakov. Vo všeobecnosti čím menej má krajina žiakov, tým menej zdrojov potrebuje na ich vzdelávanie. Krajina s vyššími celkovými výdavkami, ale veľkým počtom žiakov môže na jedného žiaka vynakladať v skutočnosti menej peňazí než krajina s nižšími celkovými výdavkami, ale s nižším počtom žiakov.

(19) Slovensko vynakladá na jedného žiaka po zohľadnení rôznych cenových hladín jednotlivých krajín menej než je priemer OECD aj V3. To platí pre všetky stupne vzdelávania okrem primárneho vzdelávania, kde na jedného žiaka sú výdavky v SR mierne vyššie než je priemer krajín V3.² V priemere za všetky stupne vzdelávania na Slovensku vynakladáme na jedného žiaka, resp. študenta len 55 % z toho, čo dávajú na jedného žiaka resp. študenta v priemere krajiny OECD.

Tabuľka 6 Ročné výdavky vzdelávacích inštitúcií na jedného študenta (2009, USD PPP)

	Predškolské	Prvý stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ a stredoškolské	Vysokoškolské	Celkovo
OECD	6 670	7 719	9 312	13 728	9 252
EU21	6 807	7 762	9 513	12 967	9 122
SK	4 433	5 099	4 658	6 758	5 134
V3	4 936	4 655	5 381	8 177	5 703

Zdroj: OECD

² Keďže na Slovensku sa pri rozpočtovaní nerozlišuje zvlášť primárne a nižšie sekundárne vzdelávanie, ale výdavky sa rozpočtujú a vykazujú na základné školy spolu, sú výdavky členené na primárne a nižšie sekundárne vzdelávanie podľa počtu žiakov.

(20) Vzťah medzi výdavkami na žiaka a HDP na obyvateľa je silný. V prípade primárneho a sekundárneho vzdelávania je lineárny, v prípade terciárneho vzdelávania je mierne exponenciálny. Inak povedané, v prípade primárneho a sekundárneho vzdelávania platí, že čím vyššie HDP na obyvateľa, tým sú výdavky na žiaka priamo úmerne vyššie. Uvedený vzťah je možné zohľadniť prostredníctvom vyjadrenia výdavkov na žiaka v pomere k HDP na obyvateľa. Z dôvodov nášho nižšieho HDP na obyvateľa zaostávame za priemerom OECD pri takomto porovnaní menej ako pri iných, keď vynakladáme na žiaka približne 80 % z priemerných výdavkov na žiaka v OECD. Aj v tomto porovnaní zaostávame nielen za priemerom OECD, ale aj za priemerom V3.

Tabuľka 7 Ročné výdavky vzdelávacích inštitúcií na jedného študenta v porovnaní s HDP na obyvateľa (2009, USD PPP)

	Predškolské	Prvý stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ a stredoškolské	Vysokoškolské	Celkovo
OECD	20	23	27	42	29
EU21	21	22	27	39	28
SK	20	23	21	30	23
V3	24	22	25	39	27

Zdroj: OECD

(21) Najviac podfinancované je v porovnaní s priemerom OECD vysokoškolské vzdelávanie. Napríklad v porovnaní s priemerom OECD dávame na jedného študenta vysokej školy až o 30 % menej, a to aj po zohľadnení nášho nižšieho HDP na obyvateľa. Naopak, najmenej zaostávame vo financovaní predškolského a primárneho vzdelávania.

2.3.4. Verejné výdavky na vzdelávanie

(22) Verejné výdavky na vzdelávanie zahŕňajú tú časť výdavkov vzdelávacích inštitúcií, ktorá plynie z verejných zdrojov, ako aj transfery a platby z verejných zdrojov na vzdelávacie účely súkromným subjektom, t.j. či už študentom alebo iným subjektom (napr. štipendiá, atď.).

(23) V medzinárodnom porovnaní patria celkové verejné výdavky na vzdelávanie na Slovensku medzi najnižšie v OECD. Platí to vo vyjadrení výdavkov ako ich podielu na HDP, ale aj v ich vyjadrení ako podielu na celkových verejných výdavkoch. Výdavky Slovenska na vzdelávanie z verejných zdrojov boli v roku 2009 4,1 % HDP, pričom priemer V3 bol 4,9 % HDP a priemer OECD 5,8 % HDP. Zlou správou, je že Slovensko nedobieha vyspelé krajiny.

Tabuľka 8 Celkové verejné výdavky na vzdelávanie

	Podiel na celkových verejných výdavkoch (%)				Podiel na HDP (%)			
	1995	2000	2005	2009	1995	2000	2005	2009
OECD	11,7	12,6	13,0	13,0	5,3	5,2	5,3	5,8
EU21	10,4	11,4	11,8	11,5	5,3	5,1	5,3	5,8
SK	9,4	7,5	10,1	9,8	4,6	3,9	3,8	4,1
V3	10,0	10,8	11,0	10,4	5,0	4,6	5,0	4,9

Zdroj: OECD

(24) Naše zaostávanie má dve príčiny, ktoré majú približne rovnaký vplyv. Prvou je nižší podiel celkových verejných výdavkov na HDP (teda veľkosť verejného sektora) na Slovensku v porovnaní s priemerom krajín OECD. Inými slovami, vláda má menej prostriedkov na rozdeľovanie medzi sektory financované z verejných výdavkov ako vlády iných krajín. Kvantitatívne vyjadrené: veľkosť verejného sektora predstavuje približne 75 % priemeru OECD. Jednou z príčin tohto stavu je aj nízky výber daní. Druhou príčinou je, že podiel výdavkov na vzdelávanie na výdavkoch verejného sektora je nižší ako v iných krajinách. Z celkových verejných výdavkov išlo na vzdelávanie v posledných rokoch v SR približne 10 % zdrojov. Priemer OECD je 13,0 % z celkových verejných výdavkov.

3. Metodika COFOG

3.1. Charakteristika metodiky

(25) Funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy - COFOG (Classification of the Functions of Government) je súčasťou Systému národných účtov z roku 1993. Je určená na štatistické účely a na účely medzinárodného porovnávania ukazovateľov.

(26) Predmetom klasifikácie sú výdavky jednotlivých verejných inštitúcií (výdavky verejnej správy). Využíva sa na klasifikáciu výdavkov poskytovaných verejnými inštitúciami. Vzťahuje sa na sektor verejných inštitúcií zaoberajúci sa prerozdeľovaním národného dôchodku a tiež na neziskové inštitúcie kontrolované a financované vládou.

(27) Klasifikácia COFOG je štvorúrovňová. Prvé tri úrovne sú medzinárodne štandardizované, štvrtá úroveň zohľadňuje národné špecifiká triedenia výdavkov verejnej správy podľa účelu ich použitia.

3.2. Údaje za SR

(28) Nasledujúca tabuľka obsahuje členenie verejných výdavkov podľa funkčnej klasifikácie. Verejné výdavky na vzdelávanie v SR dlhodobo oscilujú okolo 4 % HDP.

Tabuľka 9 Vývoj verejných výdavkov v SR podľa jednotlivých funkcií (% HDP)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Spolu	37,7	38,0	36,5	34,2	34,9	41,5	40,0	38,2
Všeobecné verejné služby	5,6	6,1	4,7	3,7	3,7	5,4	6,3	5,9
Obrana	1,9	1,6	1,7	1,5	1,3	1,5	1,2	1,0
Verejný poriadok a bezpečnosť	2,3	2,0	2,1	1,9	2,0	2,4	2,6	2,4
Ekonomická oblasť	4,3	3,8	3,9	4,1	5,1	5,2	3,6	3,7
Ochrana životného prostredia	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,9	1,0
Bývanie a občianska vybavenosť	0,8	0,8	0,7	0,8	0,6	0,8	1,0	1,0
Zdravotníctvo	4,7	4,8	5,8	6,4	7,0	7,8	6,4	5,9
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	1,3	1,0	0,9	0,7	0,9	1,1	1,2	1,1
Vzdelávanie	3,9	4,0	3,7	3,9	3,5	4,3	4,5	4,0
Sociálne zabezpečenie	12,1	13,2	12,3	10,6	10,2	12,3	12,2	11,9

Zdroj: Eurostat

(29) Na uvedené rozdelenie je možné sa pozrieť aj relatívne a to v pomere k celkovým verejným výdavkom. Verejné výdavky na vzdelávanie v SR predstavujú približne 10 - 11 % z celkových verejných výdavkov.

Tabuľka 10 Vývoj verejných výdavkov v SR podľa jednotlivých funkcií (% celkových verejných výdavkov)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Všeobecné verejné služby	15,0	16,0	12,8	10,9	10,5	13,1	15,8	15,4
Obrana	5,0	4,3	4,7	4,5	3,8	3,6	3,1	2,7
Verejný poriadok a bezpečnosť	6,2	5,4	5,6	5,5	5,8	5,8	6,6	6,4
Ekonomická oblasť	11,5	9,9	10,6	12,1	14,5	12,6	8,9	9,8
Ochrana životného prostredia	1,7	1,7	1,9	1,8	1,9	1,6	2,3	2,7
Bývanie a občianska vybavenosť	2,1	2,0	2,0	2,2	1,9	1,8	2,5	2,6
Zdravotníctvo	12,4	12,8	16,0	18,7	19,9	18,8	16,0	15,5
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	3,4	2,8	2,4	2,0	2,6	2,6	3,0	3,0
Vzdelávanie	10,5	10,4	10,2	11,3	10,0	10,4	11,2	10,6
Sociálne zabezpečenie	32,2	34,8	33,8	31,0	29,1	29,6	30,6	31,3

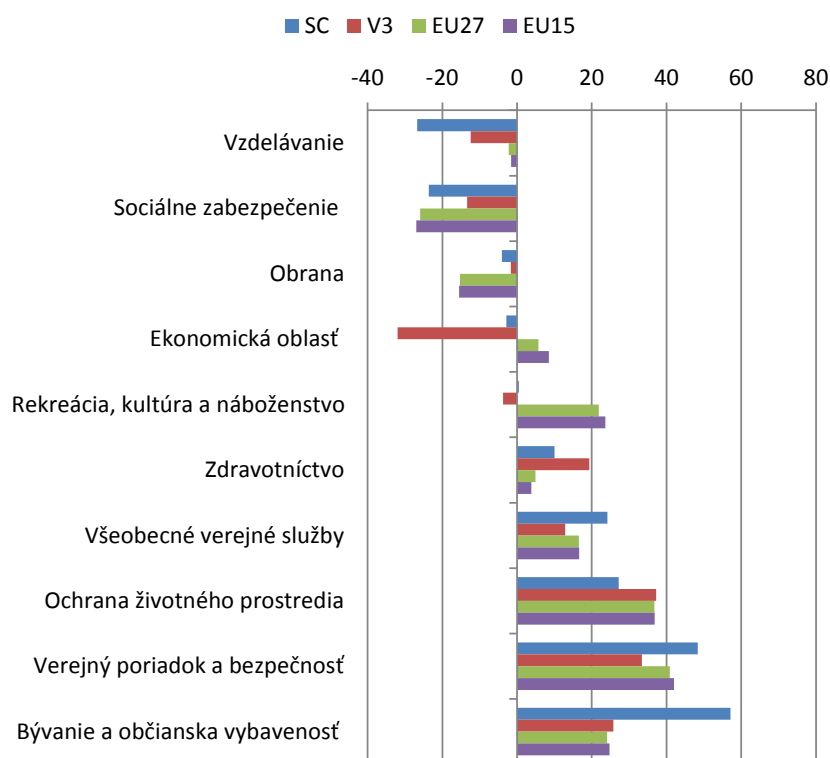
Zdroj: Eurostat

3.3. Medzinárodné porovnanie

(30) Verejné výdavky na vzdelávanie podľa metodiky COFOG je možné aj medzinárodne porovnať. Na nasledujúcom grafe je zobrazená alokácia verejných výdavkov na Slovensku za rok 2011 (najnovší dostupný údaj) v porovnaní s medzinárodnými benchmarkmi za rok 2010. Pre porovnanie sme použili štyri rôzne benchmarky: EÚ 27, EÚ 15, V3 a priemer 5 európskych krajín, ktoré sa najlepšie umiestnili v rebríčku OECD Better Life, konkrétne ide o Dánsko, Holandsko, Švédsko, Nórsko, Švajčiarsko (skratka SC).

(31) V porovnaní s priemerom „úspešných“ krajín dávame relatívne najmenej verejných prostriedkov práve na vzdelávanie. V porovnaní s priemerom EÚ27 a EÚ15 relatívne viac z balíka verejných výdavkov plyní v priemere v týchto krajinách v porovnaní so Slovenskom do sociálneho zabezpečenia (vyplýva to z demografickej štruktúry obyvateľstva) a obrany. Vzdelávanie je však treťou relatívne najviac podfinancovanou oblasťou verejných výdavkov. Dokonca na vzdelávanie vynakladáme z verejných zdrojov menší podiel aj v porovnaní s priemerom krajín V3.

Obrázok 3 Kde dávame z verejných výdavkov relatívne viac (+) a kde menej (-) z celkových verejných výdavkov (%), SK 2011, ostatné krajiny 2010)

Zdroj: Eurostat; Poznámka: Záporné hodnoty znamenajú, že výdavky v SR na danú oblasť sú relatívne nižšie ako je tomu pri danom benchmarku.

(32) Údaje v grafe znamenajú o koľko percent vynakladáme na danú oblasť menšiu alebo väčšiu časť z celkových verejných výdavkov. Napríklad „úspešné“ krajiny vynaložili v roku 2010 v priemere 13,4 % z celkových výdavkov na vzdelávanie, Slovensko v roku 2011 vynaložilo na vzdelávanie 10,6 % z celkových výdavkov čo je relatívne o 26 % menej. Inak povedané, záporné hodnoty predstavujú oblasti, ktoré sú na Slovensku v porovnaní s konkrétnym benchmarkom podfinancované. Naopak, kladné hodnoty predstavujú oblasti, kde vynakladáme z verejných financií relatívne viac.

Zoznam obrázkov

OBRÁZOK 1 VEREJNÉ VÝDAVKY NA VZDELÁVANIE KRAJÍN EÚ (UOE vs. COFOG, % HDP, 2009).....	4
OBRÁZOK 2 VÝVOJ VEREJNÝCH VÝDAVKOV NA VZDELÁVANIE (UOE vs. COFOG, % HDP)....	4
OBRÁZOK 3 KDE DÁVAME Z VEREJNÝCH VÝDAVKOV RELATÍVNE VIAC (+) A KDE MENEJ (-) Z CELKOVÝCH VEREJNÝCH VÝDAVKOV (% , SK 2011, OSTATNÉ KRAJINY 2010).....	12

Zoznam tabuliek

TABUĽKA 1 ČLENENIE VÝDAVKOV NA VZDELÁVANIE.....	5
TABUĽKA 2 VÝVOJ VÝDAVKOV NA VZDELÁVANIE V SR (% HDP)	7
TABUĽKA 3 VÝDAVKY NA VZDELÁVACIE INŠTITÚCIE PODĽA STUPŇA VZDELÁVANIA (2009, % HDP).....	7
TABUĽKA 4 VÝDAVKY NA VZDELÁVACIE INŠTITÚCIE PODĽA STUPŇA VZDELÁVANIA (% HDP, 1995, 2000, 2005)	7
TABUĽKA 5 VÝDAVKY NA VZDELÁVACIE INŠTITÚCIE PODĽA STUPŇA A ZDROJA (2009, % HDP)8	
TABUĽKA 6 ROČNÉ VÝDAVKY VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÍ NA JEDNÉHO ŠTUDENTA (2009, USD PPP)	8
TABUĽKA 7 ROČNÉ VÝDAVKY VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÍ NA JEDNÉHO ŠTUDENTA V POROVNANÍ S HDP NA OBYVATEĽA (2009, USD PPP)	9
TABUĽKA 8 CELKOVÉ VEREJNÉ VÝDAVKY NA VZDELÁVANIE	9
TABUĽKA 9 VÝVOJ VEREJNÝCH VÝDAVKOV V SR PODĽA JEDNOTLIVÝCH FUNKCIÍ (% HDP) ...	10
TABUĽKA 10 VÝVOJ VEREJNÝCH VÝDAVKOV V SR PODĽA JEDNOTLIVÝCH FUNKCIÍ (% CELKOVÝCH VEREJNÝCH VÝDAVKOV)	11

Zoznam rámčiekov

RÁMČEK 1 ČLENENIE ÚDAJOV V METODIKE UOE	6